

Lunds kommuns revisorer

För yttrande till:

Kommunstyrelsen
Barn- och skolnämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Utbildningsnämnden

För kännedom till:

Kommunfullmäktige

Granskning av krisberedskapen i Lunds kommun

Kommunerna är skyldiga att ha en fungerande beredskapsorganisation som kan aktiveras i händelse av kris. Denna skyldighet regleras dels i lag, dels i föreskrifter från MSB och andra statliga myndigheter. Kommunens krisorganisation skall ha rutiner som ger såväl handlingsberedskap som uthållighet och nödvändig flexibilitet att hantera kriser. De åtgärder som vidtas under krisförlopp kan innebära intrång mot enskilda kommuninnevånare eller kommunmedborgarna mer allmänt. För att sådana åtgärder skall uppfattas som legitima är det av största vikt att det som beslutas och genomförs har en demokratisk politisk förankring och hög professionalitet.

Lunds kommuns revisorer beslutade därför i januari 2020 att genomföra en granskning av kommunens krisberedskap. Granskningens syfte var att bedöma om kommunstyrelsen och de granskade nämnderna har en ändamålsenlig krisberedskap. Det blev självklart att granskningen måste följa kommunens hantering av den pandemi som bröt ut i mars 2020. Denna har i flera avseenden testat kommunens förmåga att agera snabbt och hantera oförutsedda frågor. Pandemin har även visat på vikten av att ha en förberedd krisorganisation där roller är tydliga och ansvarsfördelningen är känd i hela verksamheten.

Vår bedömning är att kommunstyrelsen och nämnderna har i stor utsträckning säkerställt att det finns en tillräcklig organisation och dokumentation som krävs enligt föreskrifter och lagkrav. Det framkommer dock i granskningen att risk- och sårbarhetsanalyserna inte är fullständiga samt att nämnderna inte har en planering för framtida övningsinsatser. Vi menar att detta indikerar ett ökat behov av samordning och stöd från kommunstyrelsen avseende krisberedskapsarbetet. Därutöver ligger ett ansvar på nämnderna att följa de instruktioner som tagits fram, och att följa det program för trygghet och säkerhet som fullmäktige antagit.

På kommunövergripande nivå finns analyser och bedömningar avseende kommunens förmåga att hantera olika risker. Det har inom ramen för granskningen dock inte framkommit att det finns politiska beslut, som avser den kommunala verksamhetens uthållighet i termer av tid, kvantitet och medel. Risk- och sårbarhetsanalyserna bör självklart även ange vilka åtgärder som bör vidtas för att minska sårbarheten av de identifierade riskerna.

I de nuvarande krisledningsorganisationerna finns en varierande grad av delaktighet från politiken. Nämnderna utgör en viktig del av den ordinarie verksamheten, varför deras roll och ansvar också måste vara tydlig. Detta bör även beaktas i samband med övningsinsatser. Vi bedömer därför att det finns anledning att ytterligare tydliggöra den politiska involveringen i samband med krisledning. Detta för att säkerställa att nämnden, i egenskap av ytterst ansvarig för verksamheten, har en tydlig roll- och ansvarsfördelning att följa. Ledning under kris bör spegla den ordinarie verksamheten, i vilken både förvaltning och nämnd ingår.

En iakttagelse är att de granskade nämnderna under den rådande pandemin varit snabba i beslutsfattandet. Man låg ofta före nationella beslut och detta tyder på en god handlingsberedskap och snabb reaktionsförmåga.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- ▶ Stärka samordning av krisberedskapsarbetet i syfte att säkerställa att den finns en tydlig arbetsprocess för samtliga nämnder, och för att säkerställa att samtliga delar genomförs i enlighet med lagkrav, föreskrifter och fullmäktiges mål.
- ▶ Att minst en gång per mandatperiod ta beslut om hur stor kommunens egen uthållighet skall vara för att upprätthålla verksamheten avseende, bland annat, livsmedel, skyddsutrustning, drivmedel, kraft- och vattenförsörjning, reservdelar och förbrukningsmaterial. Beslutet bör även innefatta en tidsram när det ska vara uppnått, hur det ska uppnås samt beslut om att avsätta resurser.

Vi rekommenderar barn- och skolnämnden, vård- och omsorgsnämnden och utbildningsnämnden att:

- ▶ Tydliggöra när och hur nämnden skall medverka i samband med kriser och krisledning.
- ▶ Säkerställa att det finns en plan för övning och utbildning som även beaktar det politiska deltagandet.
- ▶ Säkerställa att risk- och sårbarhetsanalyser följer kommunens instruktioner och MSBs föreskrifter.

Revisorerna önskar svar på vilka åtgärder som kommer att vidtas med anledning av vad som framkommit i granskningen och de rekommendationer som lämnas.

Svar önskas senast den 26 februari 2021.

På uppdrag av Lunds kommuns revisorer

Lars Trägen
Ordförande kommunrevisionen
Lunds kommun